

Върховният административен съд (ВАС) отказа да изпълни конституционните си задължения и да уеднакви собствената си практика по случаите на обжалване на решения на Комисията по досиетата, с които са обявени сътрудници на тоталитарните комунистически служби, чиито дела са унищожени и по този начин се включи в опитите от последните години да бъде блокиран процеса на разкриване на сътрудниците на Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА.

До това положение се стигна, след като за първи път в своята история Общото събрание на ВАС не изпълни конституционното си задължение да се произнесе с тълкувателно решение. Върховният административен съд беше сезиран от националния

Написано от Христо Христов
Сряда, 11 Март 2015 11:16

омбудсман Константин Пенчев преди година с искане да се произнесе по появилата се противоречива съдебна практика в самия ВАС по случаите с обжалване на решения на Комисията по досиетата, с които е обявена принадлежност на лица във властта с унищожени досиета.

В края на 2013 г., след 7 години от приетия с политически консенсус между управляващи и опозиция закон за досиетата, след 6 години от дейността на Комисията по досиетата, разкрила над 7000 сътрудници и след близо 100 съдебни решения, в които различни съдебни състави във ВАС са се произнесли в полза на обявяването изведнъж по време на управлението на БСП и ДПС с кабинета Орешарски по две дела ВАС нарушава собствената си съдебна практика. В тези два случая ВАС приема, че наличието на картони за лицата в картотеката и регистрите не са достатъчни доказателства за обявяването на принадлежност и се произнася, че Комисията по досиетата трябва да събира допълнителни доказателства за дейността на сътрудниците при условие, че законодателят не е дал такива правомощия на комисията и ясно е приел кои документи са необходими за обявяването на принадлежност към тоталитарните служби.

Отказът на ВАС да се произнесе, да спазва конституционните си задължения и да уеднакви практиката си по казуса с досиетата, съвпада с острите критики от управляващите към съдебната система и от Европейската комисия за неразрешените тежките проблеми в съдебната власт, където върховенството на закона е поставено под обществено съмнение, а вярата в справедливост и правосъдие е ерозирала.

Решението на Общото събрание на ВАС за отклоняване на питането на омбудсмана Константин Пенчев не е публикувано на сайта на Върховния административен съд, за което също няма обяснение. От информация в медиите стана ясно, че от общо 84 съдии, участвали в гласуването за допустимост на искането на омбудсмана, 43 съдии са гласували против, а 41 – „за”.

Председателят на ВАС Георги Колев е определил за докладчици по тълкувателното дело съдиите Сребрина Христова и Жанета Петрова. Съдия Жанета Петрова обаче е част двата съдебни състава, които променят практиката на съда и е в положение на конфликт на интереси.

„Моето искане за произнасяне по противоречивата практика не е отхвърлено от Общото

Написано от Христо Христов
Сряда, 11 Март 2015 11:16

събрание на ВАС. То е останало без разглеждане, защото Общото събрание е изпаднало в невъзможност да се произнесе. Оттук нататък всеки съдебен състав може да се произнася както си иска по споровете, по които лица, обжалват решенията на Комисията по досиетата”, коментира пред **desebg.com** омбудсманът Константин Пенчев. Той е бивш председател на ВАС и по негово време съдът не допусна такава противоречива практика.

„Става дума за принципен въпрос и за явно нежелание ВАС да се произнесе по този въпрос и по-скоро да се отстъпи от досегашната практика. Но ако Общото събрание се беше произнесло против досегашните си решения, то трябваше да изложи мотиви и да отговори на въпроса защо смята, че новата практика отговаря повече на духа на закона и тези мотиви щяха да бъдат публикувани. А ВАС на практика отказва да се произнесе”, допълни омбудсманът. Според него изходът от ситуацията е промяна в закона за досиетата, чрез която още по-ясно да се избегнат възможностите за съдебни противоречия.

„С липсата на истинско тълкувателно решение, тъй като ВАС на практика се самоосвободи от конституционното си задължение да се произнесе по тълкувателния въпрос, се отварят вратите за безразборно противоречива практика”, коментира пред **desebg.com**

Александър Кашъмов, ръководител на правния екип на фондация „Програма достъп до информация”. Неправителствената организация изложи своите аргументирани доводи пред ВАС в защита на закона и съдебната практика от първите 7 години на прилагането на закона за досиетата и дейността на Комисията.

„През периода от 2006 г., когато бе приет законът, до момента, бяхме свидетели на постоянно развитие на прилагането му, въпреки многото перипетии по пътя. Българските граждани имат действаща прозрачност на това кой ги е управлявал и иска да управлява, кой им говори и влияе на общественото мнение. Решаващо беше решението на Конституционния съд през 2012 г., с което същата разпоредба, която сега е предмет на противоречива практика, беше единодушно обявена за съответна на Конституцията с 12 на нула гласа от конституционните съдии”, допълни още Кашъмов.

По думите му няма юридическа пречка да се решава по субективен признак, казус по казус, с натрупване на противоречива и несправедлива към засегнатите хора практика. „ВАС през предходни години се е проявявал като стабилен стожер на законността, включително в практиката по закона за досиетата. Да не забравяме, че с решението за

Написано от Христо Христов
Сряда, 11 Март 2015 11:16

отваряне на архива на Първо главно управление по жалбата на Христо Христов и осъждането на МВР той подготви приемането на новия закон. За мен това отстъпление показва сериозен пробив в системата по приемане на тълкувателни решения, като разширяването на тази пробойна може да доведе до подравяне на самите основи на законността в България”, заяви юристът.

На въпрос дали е случайно или не, че точно по въпроса за досиета Общото събрание на ВАС отказва да се произнесе за първи път в своята история Аленкандър Кашъмов посочи:

„Не мога да кажа дали е случайно, нямам информация по този въпрос. Възможно е върховните съдии да са имали разгорещен дебат и да са застъпвали противоположни становища. Едва ли има лесни въпроси, които се подлагат на тълкуване, и дори да има – едва ли са много. По-важното е, че бягането от отговор на тълкувателния въпрос, дори да отразява настроенията на магистратите, е бягане от отговорност. Върховните съдии са призвани да бъдат блюстителите на законността в държавата и оттеглянето им от тази роля може да доведе единствено до хаос и произвол.”

Пред dnevnik.bg председателят на Комисията по досиетата Евтим Костадинов изрази своето „недоумение” от създадената ситуация. „Просто недоумявам. Да отхвърлят искане и на омбудсмана. Това е парадоксална ситуация, от която не знам какъв ще е изходът”, заяви той. Според него с липсата на тълкувателно решение магистратите променят и същността на закона и минират дейността на комисията. „Работим само по документи, а с последните две решения, те искат от нас и да доказваме дейност”, заключи Костадинов.

През последните години Комисията по досиетата непрекъснато е подлагана на атаки, като в края на 2013 г. БСП дори поиска нейното закриване.

ОЧАКВАЙТЕ: ИНТЕРВЮ ПО ТЕМАТА С ОМБУДСМАНА КОНСТАНТИН ПЕНЧЕВ.